

Singapūra

Esošā situācija

Singapūras ekonomikas izaugsme 2017. gadā bija 3.6%. Singapūras Tirdzniecības un industrijas ministrija 2018. gada sākumā prognozē, ka Singapūras izaugsme 2018. gadā būs robežās starp 1.5 – 3.5 %. Izaugsme gada griezumā bija vērojama ražošanas sektorā (visos ražošanas segmentos bija vērojama izaugsme, vēroja izaugsmes izņemot transporta inženierijas segmentā, ko ietekmēja vājie rādītāji jūras un ārzonas (marine & offshore) inženierijas segmentā). Bez ražošanas sektora, izaugsme bija vērojama arī vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības sektorā, transporta un uzglabāšanas sektorā, ICT, kā arī finanšu un apdrošināšanas un biznesa pakalpojumu jomās. Būvniecības, kā arī viesmīlības un pārtikas pakalpojumu sektori nedaudz samazinājuši savu izaugsmi.

Singapūras ekonomikas pārskats 2017.gada 1.-4.ceturksnī un gadā kopumā:

Ekonomikas struktūra	I KP izaugsme 2016 (%)	2017.g. 1.cet.	2017.g. 2.cet.	2017.g. 3.cet.	2017.g. 4.cet.	2017.g. kopumā
Kopā	2	.5	.8	.5	3.6	.3
<i>Preču ražojošās industrijas</i>	3.2	.74	.53	2.21	2.75	.75
Ražošana	3.7	.58	.48	9.11	4.81	0.11
Būvniecība	1.9	-6.9	-12.2	-9.3	-5	-8.4
<i>Pakalpojumus ražojošās industrijas</i>	1.4	.51	.62	.53	3.53	.82
Vairumtirdzniecība & mazumtirdzniecība	1	.50	.22	.33	3	.22
Transports & uzglabāšana	1.3	.74	.93	.25	5.35	.84
Viesmīlība & pārtikas pakalpojumi	3.8	-0.3	-1	1.1	2.91	1.2
Informācija & komunikācija	3.6	.61	.80	.15	6	.33
Finanses & apdrošināšana	1.6	.60	.55	.17	6.37	.74
Biznesa pakalpojumi	-0.3	.31	.40	.50	0.40	0
Citi pakalpojumi	3.51	.42	.33	.22	2.72	.22

Avots: Singapūras Tirdzniecības un industrijas ministrijas Singapūras 2018. gada ekonomiskais pārskats, 2018. gada 1.ceturkšņa apskats..

Singapūras valdības aģentūras prognozē 2018. gada izaugsmi 1,53 - 5% robežās, un prognozē, ka pirmkārt, ražošanas sektors turpinās izaugsmi, pateicoties globālajam pusvadītāju (*semiconductors*) un to iekārtu pieprasījumam. Otrkārt, ārēji orientētie pakalpojumu sektori kā vairumtirdzniecība, transports un uzglabāšana, kā arī finanses un apdrošināšanas sektors turpinās nedaudz pieaugt, pateicoties globālajai ekonomiskās situācijas uzlabošanās. Treškārt, sektori kā ICT, izglītība, veselība un sociālie pakalpojumi turpinās būt elastīgi, jo tos atbalsta Singapūras iekšējās izaugsmes instrumenti kā Smart Nation iniciatīvas un veselības aprūpes iestāžu paplašināšanās. Ceturkārt, būvniecības sektors salīdzinoši turpinās sarukt, pateicoties samazinātam celtniecības pieprasījumam.

Singapūras Tirdzniecības un industrijas ministrija prognozē, ka 2018. gadā ekonomikas prognozes pasaulē kopumā uzlabosies, tiek paredzēts, ka attīstīto valstu (kā ASV, Japāna, ASEAN) izaugsme turpināsies uzlaboties, lai arī Eirozonas un Ķīnas izaugsmes tempi ir nedaudz pierimuši. Tiek paredzēts, ka ASV ekonomika 2018. gadā pieaugs ātrākā tempā, pateicoties iekšzemes pieprasījumam un uzlabotām prognozēm/skatījumam uz ASV ražošanu un pakalpojumu sektoru. No otras puses, Eirozonā izaugsme netiek prognozēta, pateicoties augstajiem bezdarba rādītājiem. Ķīnā ekonomikas izaugsme turpinās nedaudz mazināties, jo valsts turpina pārorientēties no investīciju uz patērētāju virzītu ekonomikas politiku. Salīdzinoši ASEAN ekonomikas turpinās pieaugt, ņemot vērā patērētāju augošo pieprasījumu.

Singapūras izaugsme balstās uz stratēģiski izvēlētām attīstības stratēģijām:⁵ ražošana (elektronika, transporta inženierija, ķīmikālijas, precīzā inženierija, biomedicīnas zinātne) un pakalpojumi (loģistika, pakalpojumu bizness, profesionālie pakalpojumi, ICT un mediji, veselības aprūpe), jaunās attīstības stratēģijas, kas ietver sekojošas jomas: ūdens un vides tehnoloģijas, vizuālā un izpildītājmāksla, starptautiskā nevalstiskās organizācijas, kosmosa/visuma tehnoloģijas un drošība. Tā kā Latvija nekad nebūs masu, liela apjoma ražošanas lielvalsts, līdz ar to, tas ko Latvijas kompānijas var piedāvāt Singapūrā ir unikāli, inovatīvi produkti un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību, nišas produkti kādā no augstāk minētajām jomām.

Tāpat riski pasaules ekonomikas lejupslīdei joprojām pastāv. Pirmkārt, joprojām pastāv globālo politiku neskaidrības, daļēji pateicoties ASV administrācijas politikām un pieaugošajām bažām par protekcionismu. Tāpat ģeopolitiskais saspīlējums Ziemeļkorejā joprojām pastāv un var ietekmēt reģiona valstis, ja saspīlējums palielinās. Otrkārt, pašlaik ASV ekonomika piedzīvo zināmu atlabšanu, kas neizslēdz inflācijas paaugstināšanās risku. Ja tas notiek, ASV monetārās politika var normalizēties ātrāk, kā gaidīts, kas nozīmē, ka globālie finanšu apstākļi būs ietekmēti.⁶

Pārstāvniecība saskata Latvijas uzņēmējiem iespējas sekojošos sektoros – tūrisms, pārtika, farmācija/kosmētika, dizains, IT.

Potenciālās iespējas sektoros

Tūrisma sektors

No Singapūras izejošā tūrisma tempi katru gadu pieaug. Pēc Singapūras Tūrisma pārvaldes datiem 2015. gadā singapūrieši veica 9.1 miljonu ārvalstu

⁵ Economic Development Board, www.edb.gov.sg

⁶ https://www.mti.gov.sg/ResearchRoom/SiteAssets/Pages/Economic-Survey-of-Singapore-Third-Quarter-2017/PR_3Q17.pdf

ceļojumus (gan gaisa, gan jūras), kas ir par 2.5% vairāk salīdzinot ar 2014. gadu.⁷ Singapūrieši pēc Visa 2015. gada pētījuma datiem ir lielākie ceļotāji Āzijas un Klusā reģiona valstīs, veicot vismaz 3.1 ceļojumu gada laikā. Pēc aptaujas singapūrieši plāno ceļot vēl vairāk, sasniedzot 4.7 ceļojumus gadā. Ceļojumi pārsvarā tiek veikti kopā ar ģimenēm.⁸ Lai arī ceļojumu galamērķis pārsvarā ir Dienvidaustrumāzija, Eiropa kā galamērķis ir 4% gadījumu pēc iknedēļas lidojumu skaita un 6% gadījumu pēc pārvadāto pasažieru skaita.⁹

Pēc aptaujāto Singapūras tūristu aģentu viedokļa Singapūras aktīvais ceļotājs ir izceļojis Rietum-Eiropu un pašlaik ir ieinteresēts braukt ceļojumos uz mazāk zināmiem reģioniem kā Balkānu un Baltijas valstis, kas Singapūrā tiek dēvēti par eksotiskiem galamērķiem. Pēc LIAA pārstāvniecības žurnālistu vizītēm uz Latviju un pirmajām publikācijām, sekoja arī neatkarīgs raksts ziņu portālos par Baltijas un Balkānu valstu pieaugošo popularitāti. Singapūras ceļotājs ir pieredzējis un t.s. tālajā ceļojumā dodas vismaz 7-10 dienas, līdz ar to ir ieinteresēts ceļojumu paketēs, kas piedāvās apskatīt vairākas valstis viena ceļojuma ietvaros (piemēram, visas 3 Baltijas valstis + Somija vai BYievija). Baltkrievijas apmeklējumu ierobežo vīzas iegūšana (no 12.02.2017. stājas spēkā jauns regulējums, kas ļauj 5 dienas uzturēties Baltkrievijā bez vīzas, ja tiek ielidots caur Minskas Starptautisko lidostu). Ņemot vērā Singapūras iedzīvotāju sastāvu, ceļojumu piedāvājumā jāņem vērā specifiski ēdināšanas nosacījumi (Āzijas ēdiens, arī halal ēdiens, ja musulmaņu grupas). Tāpat Singapūras aktīvais ceļotājs ir ļoti pieredzējis ceļotājs, liela uzmanība Latvijas tūrisma aģentiem veidojot ceļojumu paketes, jāpievērš tieši individuālām, speciālo interešu pakām, piedāvājot īpašas un speciālas programmas. Ņemot vērā pagaidām limitēto informāciju par Latviju un Baltiju kā galamērķi, nepieciešams organizēt tūrisma aģentu un žurnālistu iepazīšanās braucienus uz Latviju. Lai popularizētu Latviju, būtu nepieciešams Latvijā strādāt pie vienota mārketinga tēla/zīmola izveides. Papildus Latvijas tūrisma aģenti būtu jāinformē, ka Singapūras ceļotājs nav Ķīnas ceļotājs, lai arī etniski 3 gadījumos no 4 tas būs Singapūras ķīniešs.

Pārtikas sektors

Ņemot vērā Singapūras nelielo teritoriju (719,1 km²) un tās ierobežoto aramzemes daudzumu un ierobežoto zvejājamo ūdens platību dēļ, Singapūra importē 90% no patērētā pārtikas daudzuma valstī no ārvalstīm. Tikai neliels daudzums pārtikas (8% dārzeņu, 8% zivju un 26% olu) tiek saražots Singapūrā.¹⁰ Lai arī iedzīvotāju skaits (5,61 milj.¹¹) ir relatīvi neliels, salīdzinot ar Singapūras kaimiņos esošajām valstīm, tas varētu būt nozīmīgs Latvijas pārtikas ražotājiem, jo pārtikas importētāji, kas strādā Singapūrā, nereti strādā arī uz apkārt esošo reģionu valstīm. Singapūrā uzmanība būtu jāpievērš ēdināšanas pakalpojumu jomai un Latvijā ražotiem produktiem, ko var piedāvāt šajā jomā. Singapūrā ir 7260 ēdināšanas iestādes (t.sk. restorāni, ātrās ēdināšanas iestādes, lokālo ēdināšanas vietās “*Hawker centers*” jeb “*food courts*” u.c. 2015. g.dati, izdoti 2016. g. novembrī)¹², kas sasaucas ar faktu, ka ievērojams daudzums iedzīvotāju izvēlas ēst ārpus mājas. *Weber*

⁷ Singapore Tourism Board, <https://www.stb.gov.sg/statistics-and-market-insights/marketstatistics/stb%20arts2015.pdf> (2016.g.dati nav vēl pieejami).

⁸ http://www.visa.com.sg/aboutvisa/mediacenter/NR_SGP_110615.html

⁹ Singapore Tourism Board, <https://www.stb.gov.sg/statistics-and-market-insights/marketstatistics/stb%20arts2015.pdf>

¹⁰ <http://www.ava.gov.sg/explore-by-sections/food/singapore-food-supply/the-food-we-eat>

¹¹ <http://www.singstat.gov.sg/>

¹² http://www.singstat.gov.sg/docs/default-source/default-document-library/statistics/visualising_data/food-and-beverage-services-2015.pdf

Shandwick 2015. gadā izdots *Asia Pacific Food Forward Trends Report* ziņo, ka aptuveni 60% cilvēki izvēlas ēst ārpus mājas tā vietā, lai gatavotu maltītes mājās¹³. Līdzīgi pētījums ziņo par pieaugošo tiešsaistes (*online*) nozīmi pārtikas iegādē un sociālo mediju ietekmi (4 patērētāji no 10 Singapūrā izvēlas ziņot par savu pieredzi ēdiena izvēlē sociālajos mēdijos).

Nemot vērā Singapūras iedzīvotāju izvēli ēst populārajos “*hawker centers*” jeb “*food courts*” (81% gadījumu izvēloties ēst ārpus mājas, 67% - restorānos, 65% - ātrās ēdināšanas ķēdēs)¹⁴, Singapūras atbildīgās iestādes aicina iedzīvotājus izvēlēties veselīgāku pārtiku un veselīgākus ēšanas paradumus¹⁵, šis fakts varētu būt saistošs Latvijas ekoloģiskās un organiskās pārtikas ražotājiem (iespējamie eksportētāji).

Problēmas, ar ko Latvijas uzņēmumi var saskarties, importējot pārtikas preces Singapūrā, ir multinacionālo kompāniju klātbūtne, konkurence un nesalīdzināmi mārketinga budžeti.

Farmācijas / Kosmētikas sektors

Farmācija un biomedicīna ir nozīmīgas industrijas Singapūras stratēģiskajai attīstībai.¹⁶ Singapūra ir Āzijas ātrāk augošais bio-klāsteris, kas piedāvā stratēģiskas sadarbības iespējas ar pētniecības institūtiem, uzņēmumu laboratorijām un publiskajām slimnīcām, lai attīstītu jaunus medicīnas līdzekļus, zāles un terapijas, kas varētu tikt piemēroti gan globālajiem, gan reģionālajiem tirgiem. Nemot vērā Latvijas farmācijas uzņēmumu attīstību un piedāvājumu, Singapūra varētu būt interesants tirgus eksportam, papildus ņemot vērā arī faktu, ka zāļu distributori ļoti bieži papildus strādā uz citām reģiona valstīm.

Dizains

Dizains un mājas stila priekšmeti Singapūrā pārsvarā tiek importēti. Singapūrā atzīst un novērtē pazīstamus Eiropas zīmolus. Tādi produkti, krāsas, faktūras un ziedu smaržas, kas raksturīgas Latvijai un Ziemeļvalstīm to ražotajos dizaina priekšmetos, Dienvidaustrumāzijā un Singapūrā, ir eksotiski un grūti pieejami. Latvijas dizaina produkti ar savu konceptu par unikālu, rokām darinātu, zaļu un videi draudzīgās ražošanu stāsta arī par Latvijas dabu, kultūru, vidi, ēdieniem un tradīcijām. Tāpat Singapūra ir reģionālais dizaina ‘*showroom*’, pārējās reģiona valstīs skatās uz Singapūru kā piemēru, līdz ar to, ja piedāvātās preces ir pieejamas Singapūrā, pastāv lielākas iespējas tās importēt arī DA Āzijas reģionā. Importējot dizaina priekšmetus Singapūrā, jāreķinās, ka Singapūras saloni un veikali pārsvarā ņem preces uz realizāciju, veicot apmaksu tikai pēc pārdošanas.

Singapūras valdības pārstāvji ir pozicionējuši dzīvestila/dizaina/mākslas produktus un pakalpojumus kā vienu no jomām, kas attīstās un turpinās attīstīties Singapūrā.¹⁷ Līdz ar to Singapūra varētu būt pievilcīga ne tikai dizaina preču, bet arī dizaina pakalpojumu piedāvātājiem.

ICT

¹³ <http://webershandwick.asia/foodforward-singapore/> un <http://webershandwick.com.sg/food-forward-trends-food-insights-across-asia-pacific/>

¹⁴ <http://webershandwick.asia/wp-content/uploads/2014/04/FF-SINGAPORE-info-16APRIL1.pdf>

¹⁵ <http://www.straitstimes.com/singapore/health/hpb-steering-singaporeans-to-eat-healthier> un http://www.hpb.gov.sg/HOPPortal/health-article/HPBSUEXTAPP1_4024625

¹⁶ <https://www.edb.gov.sg/content/edb/en/industries/industries/pharma-biotech.html>

¹⁷ <https://www.edb.gov.sg/content/edb/en/industries/emerging-businesses/emerging-businesses.html#lifestyle>

ICT produkti un pakalpojumi ir viena no Singapūras stratēģiski nozīmīgākajām jomām.¹⁸ Singapūrā ir izvietoti 80 no top 100 programmatūras nodrošināšanas un pakalpojumu kompānijām, daudzām no kurām Singapūra kalpo par Āzijas un Klusā okeāna reģionālo centru. Latvijas kompāniju piedāvājums ir potenciālā sadarbība ir jāpēta plašāk, piedaloties nozares izstādēs un pasākumos.

Sagatavoja LIAA pārstāvniecības Singapūrā vadītāja L.Līdaka

¹⁸ <https://www.edb.gov.sg/content/edb/en/industries/industries/infocomm-services.html> un <https://www.edb.gov.sg/content/edb/en/industries/industries/infocomm-products.html>